

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ МІЛІТАРНОГО СЛЕНГУ В АМЕРИКАНСЬКИХ ЗМІ

Ірина БОРБЕНЧУК

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
просп. Берестейський, 37, м. Київ
ORCID: 0000-0003-3531-6884
borbenchuk.ira@gmail.com*

Любомир СТОЛАЩУК

*здобувач вищої освіти кафедри теорії, практики та перекладу англійської мови
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
просп. Берестейський, 37, м. Київ
ORCID: 0009-0004-4026-2539
Stolasuklubcik@gmail.com*

Статтю присвячено вивченню мілітарного сленгу, що вживається у масмедіа США, та особливостям його перекладу в офіційних новинах українською мовою. Визначено, що сленг як засіб неформального спілкування має свою етимологію, наукове визначення та виконує номінативну, експресивну, соціально-ідентифікаційну, інтерактивну функції. Військовий сленг відзначається специфікою вживання, а його переклад вимагає урахувати культурні, соціальні, прагматичні особливості мови оригіналу та мови реципієнта. З'ясовано, що військовий сленг як обов'язковий компонент комунікації збройних сил транслюється через різні типи платформ (новини, репортажі, інтерв'ю, офіційні звіти оборонних відомств, соціальні мережі тощо), адаптуючись до потреб медіариторики та сприйняття військових подій широкою аудиторією. Доведено, що англomовний мілітарний сленг відзначається метафоричністю, культурною своєрідністю, іронічним спрямуванням, емоційним навантаженням. Це позначається на виборі перекладацьких тактик, що відповідатимуть вимогам збереження значення, прагматичного ефекту та культурної релевантності. На застосування комплексу перекладацьких стратегій впливають і характер повідомлення, цільова аудиторія, комунікативний контекст, а також динамічність розвитку сленгу в обох мовах – англійській та українській. Під час перекладу англomовного сленгу активно використовуються запозичення й транслітерація (для аббревіатур, технічних термінів, усталеного військового

жаргону, що не має точного відповідника українською), калькування (для відтворення метафор), перифраз (для пояснення значення сленгу у розгорнутій формі), модуляція й адаптація (для творчого переосмислення та відтворення емоційно-ідеологічного тону), пропуск і вилучення (як крайня міра передачі лаконічності чи культурного сприйняття). Підсумовано, що військовий сленг, поєднуючи офіційність та неформальність, вимагає виваженого підходу під час перекладу англомовних військових текстів українською, оскільки є важливим інструментом формування суспільної думки та інформаційного спротиву.

Ключові слова: американські ЗМІ, збройні сили, культурний контекст, медійний дискурс, мілітарний сленг, перекладацькі стратегії.

SPECIFICITY OF UKRAINIAN TRANSLATION OF MILITARY SLANG IN THE US MASS MEDIA

Iryna BORBENCHUK

Candidate of Philological Sciences,

*Associate Professor at the Department of Theory, Practice and Translation
of the English Language*

National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

37 Beresteyskyi ave., Kyiv

ORCID: 0000-0003-3531-6884

borbenchuk.ira@gmail.com

Lyubomir STOLACHSHUK

Higher Education Student at the Department of Theory,

Practice and Translation of the English Language

National Technical University of Ukraine «Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute»

37 Beresteyskyi ave., Kyiv

ORCID: 0009-0004-4026-2539

Stolasuklubcik@gmail.com

The article is focused on the study of military slang used in U.S. mass media as well as on the specificities of its translation in official Ukrainian news. It has been defined that slang as a means of informal communication has its own etymology, scientific substantiation, and can fulfil nominative, expressive, socio-identifying, and interactive functions. Military slang is characterised by specific patterns of usage, and its translation requires taking into account cultural, social, and pragmatic features of both the source and the target languages.

It has been established that military slang, being an essential component of armed forces communication, is transmitted through various platforms (news, reports, interviews, official defence department briefings, social media, etc.), adapting to the needs of media rhetoric and the ways military events are perceived by a broad

audience. It has been proven that English military slang is marked by metaphorical richness, cultural specificity, irony, and emotional loading. These features affect the choice of translation tactics aimed at preserving the slang meaning, pragmatic impact, and cultural relevance.

The article also shows that the use of a specific set of translation strategies also depends on the type of message, target audience, communicative context, as well as the dynamic development of slang in both languages – English and Ukrainian. It has been found out that while translating English military slang, borrowings and transliterations are actively applied (for translating abbreviations, technical terms, and established military jargon not having precise Ukrainian equivalents), calquing (to reproduce metaphors), paraphrasing (to explain slang meaning in expanded forms), modulation and adaptation (for creative rethinking and conveying emotional and ideological tones), omission and deletion (to maintain conciseness or cultural perception).

It is concluded that military slang, combining formality and informality, also requires a well-balanced approach while translating English military texts into Ukrainian due to possible sensitivity of the audience.

Key words: *US media, Armed Forces, cultural context, media discourse, military slang, translation strategies.*

Постановка проблеми. Англomовна медіакомунікація в контексті військових конфліктів широко використовує сленг для створення емоційно насиченого повідомлення. Військовий сленг як важливий елемент спілкування та мовне явище, що поєднує у собі специфічні терміни, неологізми, жаргонізми, вимагає не лише адекватного перекладу, а й урахування лінгвістичних, соціокультурних, прагматичних особливостей, що сприятимуть відтворенню змісту оригінальних новин. Впливаючи на формування міжнародного інформаційного простору, американські ЗМІ всебічно підтримують інтерес до військової тематики, тож переклад військових текстів українською мовою набуває актуальності в сучасних реаліях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Потреба у вивченні сленгу відображає різнобічні напрями, серед яких можна виділити праці, присвячені дослідженню американського сленгу у цілому (К. Шеремета, R. L. Chapman, P. Dickson, J. A. Fajardo) та власне американського військового сленгу (В. Балабін, G. Uwen & E. Mensah), аналізу сленгу як мовного й соціокультурного явища (П. Грабовий, О. Кондратюк, С. Мартос, Л. Ставицька, Г. Судзиловський), перекладу англomовних військових текстів українською (Є. Левін і С. Карлюк, С. Остапенко, Г. Удовиченко, А. Прокопенко, І. Чуприна).

Зважаючи на значну кількість розвідок у цій сфері, єдиного визначення поняття «сленг» у науковому дискурсі немає. Однак учені погоджуються, що існують сфери людської діяльності, які потребують застосування специфічної мови, а тому виокремлюють соціальні групи, де така лексика є зрозумілою та загальноприйнятою (школа, армія, поліція, медицина тощо) [5, с. 380]. Сленг є одним із «лінгвістичних засобів впливу на читача, формування його світогляду, поведінки,

сприйняття та оцінки навколишнього середовища, що й пояснює причини його популярності» [3, с. 92]. Сленг є окремим пластом національної мови, що відбиває «рівень культури, освіченості та розвитку суспільства» [1, с. 49] та поділяється на різновиди: морський, шкільний, молодіжний, музичний, футбольний тощо. Завдяки своїм функціям сленг широко використовується в засобах масової інформації, літературі, кіно, а також у побутовому мовленні включно з військовою сферою, де виникає спеціалізований пласт – мілітарний сленг. Сленг виконує функції: **номінативну** (називання нових предметів, явищ у галузі, метафорично позначати види озброєння, військові операції, типи ворога тощо), **експресивну** (здатність передавати емоції, знімати напругу, підтримувати бойовий дух, неформально коментувати критичні ситуації), **соціально-ідентифікаційну** (можливість мовців ідентифікувати себе як членів певної соціальної, професійної чи вікової групи), **інтерактивну** (сприяє неформальній комунікації, діалогу, встановленню довіри між автором і читачем) [7, с. 42]. Актуальність даної розвідки визначається істотним місцем військових подій у суспільстві, яке прагне достовірності й точності у їх висвітленні, а тому перед масмедіа стоїть питання адекватного перекладу військових текстів та окремих мовних одиниць (сленгу) зі збереженням змісту, культурного контексту та стилістичного ефекту, що буде прийнятним для української аудиторії.

Метою статті є визначення й дослідження особливостей функціонування військового сленгу в американських ЗМІ та способів його відтворення українською мовою.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасному мовознавстві сленг розглядають як підсистему лексики, що включає нестандартні, часто емоційно забарвлені слова й вирази, які використовуються у невимушеному, розмовному контексті. Американські масмедіа є одним із головних каналів поширення військового сленгу як у межах внутрішнього комунікативного простору США, так і у світовому контексті, а його основними джерелами є:

1) новинні телерадіокомпанії та Інтернет-ЗМІ. CNN, Fox News, NBC News, CBS News транслюють прямі включення з фронту та використовують сленг, що походить із внутрішнього середовища Збройних сил США (*boots on the ground* – десантування чи фізична присутність наземних військ; *collateral damage* – побічні втрати (позначення жертв серед цивільного населення)). Особливістю мови є її гібридність: з одного боку, вона прагне бути зрозумілою пересічному глядачеві, з іншого – зберігати професійну лексичну специфіку, яка додає повідомленням достовірності й термінологічної точності;

2) офіційна документація та звіти Міністерства оборони США. Звіти, брифінги Пентагону, аналітика Центру стратегічних і міжнародних досліджень (CSIS), стандарти НАТО (STANAG 3680) є основою офіційного військового дискурсу, де домінує функція термінологічної стандартизації у вигляді акронімів та скорочень (*IED (Improvised Explosive Device* – саморобний вибуховий пристрій); *MRAP (Mine-Resistant Ambush Protected vehicle* – броньована машина, стійка до мін); *ROE (Rules of Engagement* – правила застосування сили); *AO*

(*Area of Operations* – зона проведення операції)). У таких звітах часто з'являються помірковано евфемістичні або імпліцитні формулювання. Наприклад: «*target was neutralized*» – ціль ліквідована (без уточнення результату); «*limited kinetic action*» – обмежене застосування сили; «*combat effectiveness degraded*» – знижена боєздатність противника. Складність перекладу таких матеріалів українською мовою полягає в одночасному дотриманні таких умов: **1)** технічна точність (особливо в умовах спільних операцій або коаліційної взаємодії); **2)** збереження регістру (офіційно-оперативний стиль); **3)** розуміння контексту (семантичні особливості сленгу в структурі наказів і звітів); **4)** емоційна стриманість (уникнення зайвої драматизації чи редукації);

3) військові блоги, форуми, соціальні мережі. Є місцем формування динамічної сленгової лексики. Зокрема, платформи Task&Purpose та Military.com не лише аналізують бойові операції чи озброєння, а й містять живу, інколи саркастичну мову, характерну для побутового середовища військових (*fobbit* – солдат, який не залишає територію бази; *sapper's delight* – іронічна назва вибухівки або мінного поля). Ютуб (Military Summary, The Infographics Show) має візуальний контент, однак ролики можуть супроводжуватися описами, коментарями, назвами, що містять автентичний військовий сленг. Наприклад, назви типу «*Turret Toss Compilation*», «*Close Call with IED*», «*WTF Moment in Afghanistan*» демонструють схильність до використання експресивної сленгової мови. Окрім того, коментарі до відео часто є джерелом нових одиниць та відображають розвиток сленгу під впливом подій і вражень;

4) Інтернет-меми. Військовий сленг виконує функцію лаконічного вираження, спонукаючи до поширення коротких, легко впізнаваних фраз, що передають емоційність, візуальність та сатиру (*Charlie Foxtrot* – хаотична ситуація, *sapper's delight* – іронічна назва мінного поля; *whiskey tango foxtrot* – прихована лайка). Це своєрідний прояв цифрової адаптації мови війни, де сленг перетворюється на інструмент емоційного захисту або знецінення страху. Нерідко меметичні конструкції мають ідеологічне навантаження й через гумор, гротеск, гіперболу, сарказм виконують соціальну функцію: підтримують моральний дух, висміюють противника, критикують політичні рішення [8, с. 169].

Під час перекладу англomовного мілітарного сленгу слід ураховувати лінгвальні та позалінгвальні чинники, специфіку сленгової лексеми, яка містить не лише пряме значення, а й додаткові конотації та навантаження, прагматичні функції. Сленг часто має метафоричний, іронічний та евфемістичний характер, що відображає спробу передати складні поняття через образність, зрозумілу носіям мови завдяки культурному чи професійному контексту. Англійська мова демонструє високий ступінь лаконічності, що досягається завдяки акронімізації, аббревіації, телескопії слів, що дає змогу носіям швидко й ефективно передавати значення складних понять, проте створює труднощі при перекладі українською. Серед позалінгвальних чинників, що впливають на процес перекладу американського військового сленгу, культурний контекст відіграє чи не найважливішу роль.

Мілітарний сленг є носієм не лише мовної, а й соціокультурної інформації, адже вбудований у специфічне культурне середовище, що формувалося в межах армії США, що має свою власну систему ієрархій, термінів, способів взаємодії, традицій та символічних практик. У результаті окремі сленгові одиниці, що є прозорими для американського адресата, можуть бути частково або повністю незрозумілими для українського читача навіть після формального перекладу, якщо не врахувати їх культурну й функціональну специфіку.

Проблема культурної специфіки посилюється, коли мілітарні одиниці відображають етос армії США, зокрема такі поняття, як «*chain of command*» (ієрархія командування), «*tour of duty*» (період служби в зоні бойових дій), «*PX*» (*Post Exchange* – магазин при військовій частині), які мають словникові й соціокультурні відтінки. Їх переклад потребує розуміння системи відносин та врахування культурного фону, відомого носіям мови оригіналу, але чужого українському читачеві [6, с. 25–31]. Культурний контекст є критично важливим під час перекладу американського військового сленгу, адже містить глибокі значення, функції та прагматичні навантаження мовних одиниць. Для досягнення адекватності перекладач має враховувати специфіку військової культури США, удаватися до інтерпретаційних стратегій, оцінювати рівень обізнаності цільової аудиторії з темою.

Під час перекладу військового сленгу було використано набір стратегій, які зберігають значення, прагматичний ефект, культурну релевантність, зокрема **запозичення та транслітерація** (*IFV (Infantry Fighting Vehicle)*, *MRAP (Mine Resistant Ambush Protected vehicle)*, *IED (Improvised Explosive Device)* передаються як *ІФВ*, *МРАП* і *ІЕД*; **калькування** (*green zone* – зелена зона, *safe haven* – безпечна зона); **перифраз** (*fobbit* – комбінація *FOB (Forward Operating Base)* і *hobbit*, що позначає солдата, який рідко покидає базу); **модуляція і адаптація** (*blitzkrieg* можна передати як «бліцкриг» або адаптований у вигляді саркастичного неологізму «бляцкриг», поширеного в соцмережах як форма політичної сатири на неефективні наступи ворога); **пропуск і вилучення** (*whiskey tango foxtrot* є фонетичним відтворенням абрєвіатури *WTF*, що може бути вилучено чи замінено нейтральною фразою через нецензурність).

Під час вивчення військового сленгу було досліджено англomовні медіатексти, опубліковані у провідних світових інформаційних агентствах Associated Press (AP) та Reuters, які регулярно публікують аналітичні й оперативні матеріали, присвячені військовим подіям, у тому числі війні в Україні, та часто мають офіційні українські переклади. Зокрема, адекватний переклад мілітарного сленгу зафіксовано у таких реченнях:

1) «*Ukrainian troops are **holding the line** near Bakhmut despite facing waves of Russian assaults*» (AP News) – Українські війська **утримують позиції** біля Бахмута, незважаючи на хвилі російських атак. 2) «*Another HIMARS strike hit a **high-value target** in the occupied area*» (Reuters) – Ще один удар HIMARS уразив **важливу ціль** на окупованій території. 3) «*The troops are mounting a counterhaul*»

campaign to retake territory» (AP) – Війська проводять **контрнаступальну операцію** з метою відвоювання території. 4) «*There's been a spike in enemy drone activity over the AO*» (Reuters) – «У зоні операції зросла активність ворожих дронів (AO – the area of operations передано як «зона операції», а «spike» – «зросла активність», що звучить природно й інформативно). 5) «*Soldiers reported several instances of friendly fire incidents during the mission*» (AP) – Солдати повідомляли про кілька випадків **випадкового обстрілу своїх** під час місії (friendly fire – ненавмисний обстріл, що адекватно перекладено як «випадковий обстріл своїх», без англомовної кальки).

Однак зустрічаються випадки, коли переклад потребує доопрацювань:

1) «*The convoy hit an IED and suffered several casualties*» (AP) – Конвой напратив на **ІЕД** і зазнав кількох утрат (IED – improvised explosive device – одна з найбільш поширених аббревіатур у сучасному військовому сленгу. Збереження англійської форми ІЕД без пояснення або розшифрування є малозрозумілим широкому українському читачеві. Доцільно перекласти як «саморобний вибуховий пристрій» або «саморобна вибухівка»).

2) «*They launched a decapitation strike against the enemy command center*» (Reuters) – Вони здійснили удар по **обезголовлюванню** командного центру ворога (Decapitation strike означає атаку, спрямовану на знищення керівництва або командної структури. Буквальний переклад звучить досить штучно, його варто замінити на «удар по ворожому командному пункту з метою знищення керівництва» або «цільовий удар по командному центру ворога»).

3) «*The forward operating base was compromised*» (AP) – **Форвард оперативна база** була скомпрометована (Forward Operating Base (FOB) – тип військового укріплення, варто передати **передова оперативна база**», з можливим скороченням (ПОБ)).

4) «*Two fighter jets were involved in a dogfight over the eastern front*» (Reuters) – Два винищувачі брали участь у **собачій бійці** над східним фронтом. («Dogfight» є інтенсивним маневреним повітряним боєм між винищувачами. Буквальний переклад «собача бійка» є комічним і повністю знецінює бойовий контекст, який варто замінити на «повітряний бій» або «маневрений бій у повітрі»).

Як можемо спостерігати, переклад військового сленгу є не лише технічною операцією, він виступає важливим інструментом створення суспільної думки та інформаційного протистояння.

Висновки й перспективи подальшого дослідження. Сучасні реалії вимагають бути обізнаним у передових військових новинах, вчасність і точність яких забезпечують команди з масмедіа. Особливість роботи у цій сфері вимагає від перекладача лексичної правильності, високого рівня міжкультурної компетентності, розуміння специфіки військового дискурсу. Переклад військового сленгу є лінгвістичним завданням та соціокультурним актом, від якого залежать формування суспільної думки, збереження національної ідентичності, ефективність інформаційного спротиву. Адекватність і творчість перекладача стають

ключовими чинниками у забезпеченні точності змісту й водночас у посиленні емоційного та стилістичного впливу медійних повідомлень.

Перспективним вважаємо дослідження англомовного військового сленгу з погляду взаємовпливу сленгу різних мов, що сприятиме зміцненню міжкуль-турного діалогу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дмитренко О., Кохан С. Вплив англіцизмів на сучасний український молодіжний сленг. *Лінгвістичні студії*. 2020. № 40(2). С. 49–56.
2. Левін Є., Карлюк С. Деякі аспекти перекладу військових текстів з англійської мови на українську. *Стратегічні напрями розвитку науки: фактори впливу та взаємодії*. 2020. № 4. С. 129–131.
3. Шеремета К. Англомовний сленг: перекладацький аспект. *Наукові записки НДУ ім. Миколи Гоголя. Філологічні науки*. 2016. № 2. С. 92–95.
4. Dickson P. War slang: American fighting word and phrases since the Civil war (2nd ed.). Washington, D.C.: Brassey's, Inc. 2004. 446 p.
5. Marchand H. The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation. Wiesbaden. 1960. 404 p.
6. Pedlar D., Thomson, J.M., & Castro C.A. Military-to-civilian transition theories and frameworks. In C.A. Castro & S. Dursun (Eds.), *Military veteran reintegration: Approach, management, and assessment of military veterans transitioning to civilian life*. New York: Elsevier. 2019. P. 21–50.
7. Richard A. Slang and Euphemism. N.Y.: New American Library, 2001. 511 p.
8. Yusuf Y.Q., Fata I.A., & Aini R. «Gotchuul!»: The use of slang in social media b Generation Z. *Lingua*. 2022. Vol. 17. № 2. P. 167–174.

REFERENCES

1. Dmytrenko, O. & Kokhan, S. (2020). Vplyv anhlitsyzmiv na suchasnyy ukrayins'kyy molodizhnyy slenh [The influence of Anglicisms on Modern Ukrainian Youth Slang]. *Linhvistychni studiyi – Linguistics Studies*. Vol. 40(2). P. 49–56 [in Ukrainian].
2. Levin, Ye., Karlyuk, S. (2020). Deyaki aspekty perekladu viys'kovykh tekstiv z anhliys'koyi movy na ukrayins'ku [Some aspects of translating military texts from English into Ukrainian]. *Stratehichni napryamky rozvytku nauky: faktory vplyvu ta vzayemodiyi*. Vol. 4. P. 129–131 [in Ukrainian].
3. Sheremeta, K. (2016). Anhlomovnyy slenh: perekladats'kyy aspekt [English Slang: Translation Aspect]. *Naukovi zapysky NDU im. Mykoly Hoholya. Filolohichni nauky*. Vol. 2. P. 92–95 [in Ukrainian].
4. Dickson, P. (2004). War slang: American fighting word and phrases since the Civil war (2nd ed.). Washington, D.C.: Brassey's, Inc.
5. Marchand, H. (1960). The Categories and Types of Present-Day English Word-Formation. Wiesbaden.

6. Pedlar, D., Thomson, J.M., & Castro, C.A. (2019). Military-to-civilian transition theories and frameworks. In C. A. Castro & S. Dursun (Eds.), *Military veteran reintegration: Approach, management, and assessment of military veterans transitioning to civilian life*. New York: Elsevier. P. 21–50.
7. Richard, A. (2001). *Slang and Euphemism*. N.Y.: New American Library.
8. Yusuf, Y.Q., Fata, I.A., & Aini, R. (2022). «Gotchuu!»: The use of slang in social media by Generation Z. *Lingua*. Vol. 17. № 2. P. 167–174.

Стаття надійшла: 28.09.2025

Прийнято: 13.10.2025

Опубліковано: 02.12.2025

